

OPONENTNÍ POSUDEK NA HABILITAČNÍ PRÁCI

JUDr. Jozefa Valucha, PhD.

**na téma „ Kybernetické hrozby v kontexte mezinárodního práva a
mezinárodní bezpečnosti“,**

Univerzita Komenského v Bratislavě, Právnická fakulta, 2019.

1. Aktuálnost zpracování problematiky

Předložená a zde posuzovaná habilitační práce se zabývá neobyčejně důležitým a aktuálním tématem, jímž je možný dopad rozvoje kybernetických systémů a elektroniky s tím spojené. To také samozřejmě v uplynulých letech postavilo do nového světla očekávání ze strany mezinárodně právní regulace, a to například vzhledem k možnému zneužití těchto technologií na bázi tzv. kybernetické špionáže (viz str. 90 a násl. posuzované práce). Autor správně orientuje svoje bádání ve vztahu k případnému ohrožení suverenity státu (států) prostřednictvím kybernetických technologií. To má samozřejmě nejen mezinárodně právní aspekt, ale i dopad na nezbytná opatření orgánů ústavní moci, a tudíž i aspektů vnitřní suverenity státu. Takto zaměřená bádání tak aktuálnost řešení tematiky předložené autorem i její potenciální efektivitu výrazně akceleruje.

Práce je přehledně členěna do 4 relativně autonomních částí: na základě určitého pojmového přístupu k problematice vymezení obsahu mezinárodního kybernetického prostředí (str. 13 až 49), autor řeší vztah „ kybernetického prostoru“ a mezinárodního práva (str. 50 až 97). Následuje určení „případová studie“ se stručnou charakteristikou již ve světě vzniklých situací zneužití kybernetického prostoru (případy Estonsko 2007, Rusko-

Gruzínský konflikt 2008, Irán 2010, konflikt na Ukrajině 2023, vše na str. 98 až 126). Práce je pak zakončena opatřeními vybraných organizací a Slovenské republiky (srt. 127 až 157).

2. Vědecké metody užití v předkládané práci

Práce je , jak již řečeno, dělitelná na 4 části a tím se mění i metodologie autora užitá k jejich řešení. Za odborně zcela nosné tak oponent spatřuje první dvě části, v nichž autor induktivní metodou pojmoslovné a institucionální metodiky mezinárodního práva vymezuje vztahy kybernetických hrozeb vůči suverenitě států, jejich právu na sebeobranu a problému použití síly v mezinárodním právu se zřetelem na zvláštní nebezpečí vycházející z virtuální elektroniky a jejího rozmachu. Je samozřejmě otázkou, jestli habilitantem takto vybrané (a nepochybně stěžejní) kategorie mezinárodního práva jsou dostačující, neboť nastavená problematika je taktéž spojena s mezinárodní odpovědností, přičemž zejména pak deliktivní odpovědnost by kontextem kyberzneužívání mohla být otáznou.

Případová studie, coby vybrané a již i mediálně známé situace, které tvoří významnou část práce i opatření vybraných mezinárodních organizací a Slovenské republiky tvoří pak spíše kompletující, shrnující a argumentačně servisní materii, která je samozřejmě schopna dobře orientovat v obsahové problematice.

3. Zdroje literatury a práce s literárními zdroji

V přílohové části práce (na str. 165 až 180) autor uvádí více než 120 titulů zdrojové literatury, a to zahraniční anglofonní, slovenské a také české provenience, jakož i judikatorních soudních zdrojů. Odkazová citační „podčarová“ kultura práce tak ještě tento počet titulů zmnožuje internetovými odkazy. Habilitant prokázal velmi vyspělou schopnost s literárními zdroji

aplikačně a výtěžně pracovat.

4. Celkový styl a formální úroveň zpracování tématu

Posuzovaná práce je obsahově i formálně přehledná, argumentačně srozumitelná a tudíž i čtivá. Důkladně orientuje ve zdrojové literatuře. Celkově dokládá vytríbený literární styl odpovídající požadované literární a formulační vyspělosti kladené na habilitační práce.

5. Vědecko doktrinární přínosnost práce

Je v zásadě velmi obtížné zpracovávat problematiku, která v rámci mezinárodního je zcela nová, mediálně populární a očekávají se tak řešení. Je samozřejmě výhodné k autorskému zpracování, že problematika má rozsáhlé zdrojové literární zázemí. Nicméně, na autory klade však vyšší náročnost kritérium, jak jinak přistoupit ke zpracování problematiky, aby bylo možné přinést nový pohled, nové výsledky a návrhy nových řešení. A právě v tom lze klást kritérium na předpokládaný řešitelský efekt předložené práce a její vědeckou přínosnost. Naše očekávání jsou akcelerována ještě otázkou, zda jsme schopni právně zvládnout vývoj „komunikační elektroniky s její virtualitou“.

Zhlediska výše uvedeného lze ocenit právě autorovo zkoumání vztahu kybernetických ataků, kyberšpionáže, apod. vůči suverenitě státu, jakož tzv. kyber-prostoru. Takováto bádání přináší nová zadání pro chování vnitrostátní zejména výkonné moci a její potenciální opatření.

6. Náměty k vědeckému zvážení a případné diskuzní reflexi habilitanta

Absolutní bezpečnost států je samozřejmě iluzí. Mezinárodní právo jako regulativní systém se všemi klady i zápory regulace, včetně obtížné vymožitelnosti mezinárodního práva a zejména smluv, není vše řešící.

Nicméně, pokud habilitant konstatuje, že v mezinárodním právu není specifické řešení, pak klademe otázku, zda existuje dostatečná „kybernetická obrana“?. Co by habilitant navrhoval jak dohodové mezinárodní řešení, je něco v tomto směru vůbec smluvně omezitelné ?

Je třeba se také ještě zastavit u tzv. kybernetických operací. Pokud podle habilitanta „kybernetické operace nejsou použitím síly“, co tedy vlastně v mezinárodním virtuálním prostředí z mezinárodněprávního hlediska jsou?

Habilitant předkládá určitý audit slovenského zákona o kybernetické bezpečnosti. Je samozřejmě správnou hypotézou, že kybernetická a zneužitelná virtualita je schopna ohrožovat bezpečnost a obranu státu, ústavní zřízení, sociální a ekonomickou stabilitu, životní prostředí, apod. Oponent takto klade otázku, zda je schopno národní zákonodárství pokrýt veřejnoprávní funkce v této oblasti, které by směřovaly k monitorování, zjišťování, omezování, respektive i k odvracení kybernetických hrozeb.

Závěry: Předložená habilitační práce JUDr. Jozefa Valucha, PhD. s názvem „ Kybernetické hrozby v kontexte medzinárodného práva“ odpovídá kritériím kladeným na práce habilitační . Jedná se o velmi dobře zpracovanou problematiku s aktuálním a odborně otevřeným dopadem. Práci tak lze jednoznačně přijmout jako práci habilitační a doporučit ji k obhajobě v rámci pokračujícího habilitačního řízení tak, aby mohl být habilitantovi na základě úspěšné obhajoby udělen podle práva Slovenské republiky odpovídající vědecko pedagogický titul „ docent“ ve studijním oboru 3.4.8 Medzinárodné právo.

V Praze, dne 21. 2. 2019

Prof. et Doc. (mult.) JUDr. Karel Klíma, CSc. Dr. hab.

Metropolitní univerzita Praha

